

Δ΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπό την αιγίδα της Α.Ε. του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας
κ. Κάρου Παπούλια

Το αρχαίο ελληνικό θέατρο και η πρόσληψή του

Πάτρα, 26-29 Μαΐου 2011
Συνεδριακό & Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών

Διοργάνωση: Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών

Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου

Πρόεδρος: Θ. Κ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Μέλη: Χ. ΜΠΑΚΟΝΙΚΟΛΑ
Σ. ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ
Γ. Μ. ΣΗΦΑΚΗΣ
Σ. ΤΣΙΤΣΙΡΙΔΗΣ
Θ. ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΑΖΗΣ

Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου

Πρόεδρος: Σ. ΤΣΙΤΣΙΡΙΔΗΣ

Μέλη: Κ. ΑΡΒΑΝΙΤΗ
Κ. ΚΥΡΙΑΚΟΣ
Ι. ΠΑΝΟΥΣΗΣ
Γ. ΣΑΜΠΑΤΑΚΑΚΗΣ

Επικοινωνία - πληροφορίες: <http://www.theaterst.upatras.gr>
Λέκτωρ Γ. Σαμπατακάκης (6974916923, gsampatak@upatras.gr)
Αλ. Μπερτσουκλή (2610-969900, Fax 2610-969370, bertsukl@upatras.gr)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΜΠΤΗ 26 ΜΑΪΟΥ

Έναρξη Εργασιών του Δ΄ Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου

14.30 – 15.00 Επίσημοι χαιρετισμοί

15.00 – 15.30 Εναρκτήρια ανακοίνωση

- ☛ ΦΑΝΗΣ ΚΑΚΡΙΔΗΣ: Η μάχη του Μαραθώνα στην Αττική Κωμωδία.

15.30-15.50 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΚΑΦΕΣ

Αρχαία ελληνική κωμωδία – Μίμος

15.50 – 17.30 / Πρόεδρος: Θ. Κ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

- ☛ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΠΑΣ: Το *προσωπείον* και το βλέμμα στον Αριστοφάνη.
- ☛ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΣ: Ο *Γηρυόνης* του Έφιππου. Κωμωδία ανάμεσα στον μύθο και το παραμύθι.
- ☛ ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ: Προσωπείο και παράσταση στη Νέα Κωμωδία.
- ☛ ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ: Η ελληνική κωμωδία στη ρωμαϊκή λογοτεχνία.
- ☛ ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΣΙΤΣΙΡΙΔΗΣ: Σκηνικές οδηγίες και δραματικό κείμενο στον Μίμο (Ρ.Οxy. 413: *Χαρίτιον* και *Μοιχεύτρια*).

17.30 – 17.50 Συζήτηση

17.50-18.10 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΚΑΦΕΣ

Αρχαιολογία του Αρχαίου Θεάτρου

18.10-20.10 / Πρόεδρος: Γ. Μ. ΣΗΦΑΚΗΣ

- MARTIN KREEB: Η αρχαιολογική έρευνα σχετικά με το αρχαίο θέατρο κατά την τελευταία δεκαετία.
- ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗ-ΒΟΝ ΜΟΟΣΚ: Θέατρο του Διονύσου: Το βάθρο του Αστυδάμαντος και χρονολογικά ζητήματα της «Λυκούργειας» φάσης.
- ΜΑΡΙΑ ΜΙΚΕΔΑΚΗ: Παρατηρήσεις σχετικά με τον όρο «θυρώματα» του αρχαίου ελληνικού θεάτρου.
- ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΛΑΜΠΑΚΗ: Τα γλυπτά στα αρχαία ελληνικά θέατρα και ο ρόλος τους.
- VALENTINA DI NAPOLI: Τα θέατρα στη ρωμαϊκή Ελλάδα: προβληματισμοί και ερμηνεία με βάση τον γλυπτό τους διάκοσμο.
- ΣΟΦΙΑ ΑΛΕΞΙΑΔΟΥ: «*καὶ τὸν πανόπτην κύκλον ἡλίου (ἀνα)καλῶ*»: Νέες τεχνολογίες στην προσέγγιση και κατανόηση των φωτιστικών συνηθών στα θέατρα του Αρχαίου Κόσμου.

20.10 – 20.30 Συζήτηση

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΜΑΪΟΥ

Αρχαία Ελληνική τραγωδία

9.30 – 11.10 / Πρόεδρος: Μ. ΠΑΣΧΑΛΗΣ

- ΕΛΕΝΑ ΒΑΟΥ: Γνωμικός και τελετουργικός. Ο Χορός ως συγκινητής και φιλόσοφος του τραγικού αγώνα. Τα εξόδια χορικά άσματα στις *Χοηφόρους*, στον *Οιδίποδα Τύραννο* και στις *Βάκχες*.
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ: Τα παιδιά στη *Μήδεια* του Ευριπίδη.

- ΧΡΥΣΑ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ: Η δραματική λειτουργία της έκφρασης του σώματος στον Ευριπίδη (*Μήδεια, Ιππόλυτος, Εκάβη*).
- ΑΓΙΣ ΜΑΡΙΝΗΣ: Η πάροδος των *Επτά επί Θήβας*: Συναισθησία και θεατρικότητα.
- ΣΠΥΡΟΣ ΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ: Σε ποιο κοινό απευθύνεται ο Ευριπίδης; Η διερεύνηση της πρόσληψης του ποιητή σε συνάρτηση με την πολιτική νοημοσύνη του κοινού του.

11.10 – 11.30 Συζήτηση

11.30-11.50 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΚΑΦΕΣ

Πρόσληψη από την αρχαιότητα μέχρι και τον 19^ο αιώνα

11.50 – 12.50 / Πρόεδρος: Β. ΠΟΥΧΝΕΡ

- ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΣΧΑΛΗΣ: «*The tragic Muse, returning, wept her woes*»: μια νέα ματιά στην *Sophonisba* του Trissino.
- ΛΙΛΑ ΜΑΡΑΚΑ: Το μοτίβο της αδελφοκτονίας στην αρχαιότροπη τραγωδία του Φρειδερίκου Σίλλερ *Η νύφη της Μισσίνας* και στις *Φοίνισσες* του Ευριπίδη.
- ΧΑΡΑ ΜΠΑΚΟΝΙΚΟΛΑ: Ο *Προμηθέας* του Iwan Gilkin.

12.50 – 13.10 Συζήτηση

Πρόσληψη στην Ελλάδα κατά τον 19^ο αιώνα

13.10 – 14.10 / Πρόεδρος: Θ. ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ

- ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΑΖΗΣ: Η «αναμαρμάρωση» της *Αντιόπης*. Μια προσπάθεια ανασύνθεσης της χαμένης τραγωδίας του Ευριπίδη με οδηγό τα σωζόμενα αποσπάσματά της.
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΡΙΤΣΑΤΟΥ: Παραστάσεις αρχαίας ελληνικής τραγωδίας «*εἰς τὴν ἀνερασμίαν προφορὰν τοῦ Ἑράσμου*». Κινήσεις για την κατάργηση της ερασμι(α)κής προφοράς στον ύστερο 19ο αιώνα.

- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ: Προσπάθειες εδραίωσης του αρχαϊσμού στα τέλη του 19ου αιώνα: η *Αντιγόνη* του 1896 και ο Γεώργιος Μιστριώτης.

14.10 – 14.30 Συζήτηση

14.30 – 17.00 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΦΑΓΗΤΟ

Πρόσληψη στη νεοελληνική δραματουργία

17.00–18.40 / Πρόεδρος: Λ. ΜΑΡΑΚΑ

- ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ: Παρωδίες της ελληνικής μυθολογίας στη νεοελληνική δραματουργία.
- ΤΑΣΟΥΛΑ ΜΑΡΚΟΜΙΧΕΛΑΚΗ: Αναμνήσεις του μύθου της Ιφιγένειας στο πρώιμο Νεοελληνικό θέατρο.
- ΑΡΕΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: *Ο τελευταίος πόλεμος*. Η τελευταία λέξη του Γιώργου Θεοτοκά στον διάλογό του με την αρχαία τραγωδία.
- ΑΝΝΑ ΜΙΣΟΠΟΛΙΝΟΥ: Η Κλυταιμνήστρα του Καμπανέλλη. Η διαδρομή και η ερμηνεία του μύθου.
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΖΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ανδρέα Στάικου *Κλυταιμνήστρα*; Η χρήση της σοφόκλειας εκδοχής της *Ηλέκτρας*.

18.40 – 19.00 Συζήτηση

19.00-19.20 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΚΑΦΕΣ

Σύγχρονες προσεγγίσεις του αρχαίου δράματος

19.20 – 21.00 / Πρόεδρος: Σ. ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ

- ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ: Από τον «πολίτη θεατή» της «πόλης-κράτους» στο «θεατή-καταναλωτή» της παγκοσμιοποιημένης «κοσμο-πόλης».
- ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΑΒΙΑΡΑΣ: Η αρχαιότητα στο έργο του Klaus-Michael Grüber.

- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ: *Τράγου ωδή*: η πρόσληψη της τραγωδίας στο θέατρο των Castellucci.
- ΛΙΝΑ ΡΟΖΗ: Ο αρχαίος ελληνικός μύθος και η απεικόνιση των εμπόλεμων τοπίων στη σύγχρονη δραματουργία.
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΦΑΝΗΣ: Πολιτική και θεατρική φαντασία. Οι φιλοσοφικές παρατηρήσεις του Καστοριάδη στην αττική τραγωδία.
- ΣΙΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Η *Ειρήνη* του Αριστοφάνη για κοινό ανηλίκων θεατών: Παιδαγωγικές διαστάσεις.

21.00 – 21.20 Συζήτηση

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΜΑΪΟΥ

Σκηνική παρουσίαση του αρχαίου δράματος: **Ιδεολογία και πολιτική**

9.30–11.30 / Πρόεδρος: Θ. ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΑΖΗΣ

- ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΙΑΚΟΥΜΟΠΟΥΛΟΥ-ΖΑΡΑΜΠΟΥΚΑ: Διονύσιος Δεβάρης: η θεατρική του δράση και η συμβολή του στην αναβίωση του αρχαίου δράματος στις αρχές του 20ου αιώνα.
- ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΕΙΡΑΓΑΚΗΣ: Τρεις μεσοπολεμικοί *Κύκλωπες*.
- ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ: *‘Αλλά πάντα ο Χορός σταματά όταν μιλά ο πρωταγωνιστής’*: Συλλογικότητα και θεατρικές παραστάσεις της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας στη Γερμανία του μεσοπολέμου.
- ΑΝΤΡΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ: Αρχαίο θέατρο και ελληνική διπλωματία. Η *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή από το Βασιλικό Θέατρο στην Αγγλία και τη Γερμανία του 1939.
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ: Δυο «αιρετικές» πολιτικές αναγνώσεις του *Αίαντα* του Σοφοκλή από τον Βασίλη Παπαβασιλείου

(Επίδαυρος, 1996) και τον Κωνσταντίνο Γιάνναρη (στην ταινία *Όμηρος*, 2004).

- ΝΑΤΑΣΑ ΣΙΟΥΖΟΥΛΗ: Η παρουσία της αρχαίας τραγωδίας στα διεθνή φεστιβάλ της Ευρώπης.

Συζήτηση 11.30 – 11.50

11.50-12.10 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΚΑΦΕΣ

Σκηνική παρουσίαση του αρχαίου δράματος στη μεταπολεμική Ελλάδα

12.10–14.10 / Πρόεδρος: Σ. ΧΑΒΙΑΡΑΣ

- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΡΒΑΝΙΤΗ: Οι παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας στην ελληνική μεταπολεμική σκηνή: Απόπειρα συνολικής θεώρησης.
- ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Το πρόβλημα της Ικετείας. Εικόνες και συμπεριφορές του Ικέτη στο νεότερο ελληνικό θέατρο.
- ΚΛΕΙΩ ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ: Η «*διά τῆς αἰσθήσεως*» σκηνική προσέγγιση του αρχαίου δράματος από τη Μαρία Χορς.
- ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Ο *Οιδίπους τύραννος* του Σοφοκλή στο ελληνικό θέατρο σκιών.
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Η Μήδεια ως πρέσβειρα της Ελλάδος: η παράσταση του Εθνικού Θεάτρου (1997) και η αποδοχή της από το ελληνικό και το διεθνές κοινό.
- ΒΙΚΥ ΜΑΝΤΕΛΗ: Μεταμοντέρνα κωμικά στοιχεία στους *Αχαρνής* του Κ.Θ.Β.Ε. και στη *Λυσιστράτη* του Εθνικού Θεάτρου (καλοκαίρι 2010).

14.10 – 14.30 Συζήτηση

14.30 – 17.00 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΦΑΓΗΤΟ

Αρχαία ελληνική τραγωδία

17.00 – 18.20 / Πρόεδρος: Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

- ΣΜΑΡΩ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ-ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ: «*τὸν χορὸν ἕνα δεῖ ὑπολαμβάνειν τῶν ὑποκριτῶν*»: Ο τελετουργικός ρόλος του τραγικού χορού και η σύζευξη με τον δραματικό του ρόλο.
- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ: Η προσωπική αίσθηση του χρόνου της Κλυταιμνήστρας και του Αγαμέμνονα στον *Αγαμέμνονα* του Αισχύλου.
- ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ: Τα όρια του κέρδους στον *Φιλοκτήτη* του Σοφοκλή.
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΜΠΟΥΡΕΛΛΗ: Κείμενο και παράσταση. Αντιστροφή ρόλων στην τιμωρία του Πολυμήστορα (Ευριπίδη *Εκάβη*, 953-1108).
- 18.20 – 18.40 Συζήτηση

Η μετάφραση του αρχαίου δράματος

18.40 – 20.30 / Πρόεδρος: Γ. Μ. ΣΗΦΑΚΗΣ

- ΜΑΡΙΑ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ: *Πέρσες*: «ρήξεις και συνέχειες».
- ΚΑΙΤΗ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ-ΑΓΑΘΟΥ: Πυρ ή φωτιά, νερό ή ύδωρ; Ο μεταφραστικός τόκος του Δημήτρη Δημητριάδη στην τράπεζα του αρχαίου δράματος.
- ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ: Η μετάφραση της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας: Διαπιστώσεις και ερωτήματα.
- ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΙΑΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ: Μετάφραση: Η ερμηνευτική υποβολή.
- ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Από το πρωτότυπο στη μετάφραση, από τη μετάφραση στην παράσταση: Μια φθίνουσα πρόοδος.

20.30-21.00 Συζήτηση

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΜΑΪΟΥ

Ζητήματα πρόσληψης της τραγωδίας στο σύγχρονο θέατρο

9.30 – 10.50 / Πρόεδρος: Χ. ΜΠΑΚΟΝΙΚΟΛΑ

- ΣΑΒΒΑΣ ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ: Το φύλο και η φυλή της τραγωδίας την εποχή της παγκοσμιοποίησης: παραναγνώσεων το ανάγνωσμα.
- ΔΗΩ ΚΑΓΓΕΛΑΡΗ: Σκηνικές θεωρήσεις της τραγωδίας και μεταθέατρο.
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΜΠΑΤΑΚΑΚΗΣ: Η τραγωδία ως ανάπτυγμα του κακού. Η *Μήδεια* του Miyagi Satoshi και η ιαπωνική παράδοση.
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ: Η πρόσληψη του κωμικού στην τραγωδία από τους σύγχρονους Έλληνες σκηνοθέτες.

10.50-11.10 Συζήτηση

11.10 – 11.30 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – ΚΑΦΕΣ

11.30–12.00 Καταληκτική ανακοίνωση

- ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΣΗΦΑΚΗΣ: *Μέλος, ὄψεις, ὄρχησις*: Η σχέση τους με τον λόγο και η σημασία τους για τη σκηνική ερμηνεία της τραγωδίας.

12.00 ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ:

Κείμενο και παράσταση: απορίες και ζητούμενα

Συντονιστής: Σ. ΤΣΙΤΣΙΡΙΔΗΣ. Συμμετέχουν: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΡΒΑΝΙΤΗ, ΣΑΒΒΑΣ ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΜΠΑΤΑΚΑΚΗΣ, ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΣΗΦΑΚΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΑΖΗΣ.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Τράπεζα Κύπρου

